

початку або знайти альтернативу вирішення проблем своєї цілісності. Еріксон був один з небагатьох серед прихильників психодинамічних теорій, якого глибоко і спеціально цікавили проблеми людей похилого віку.

Список використаних джерел

1. Коленіченко Т. І. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми соціально-педагогічної підтримки людей похилого віку в закладах соціального обслуговування. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія №.11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. Вип. 19. С. 147-154.
2. Кривоконь Н. І. Дефініція категорії «соціальні послуги»: проблеми концептуалізації. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. 2019. № 1 (13). С. 37-45.
3. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія. За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ. : Центр навчальної літератури, 2008. 336 с.

Власова Т. М.,

студентка II курсу магістратури, гр. МСПДп-191

Науковий керівник – Поленкова М. В., канд. екон. наук, доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПСИХОКОРЕКЦІЯ СТРЕСОВИХ СТАНІВ У ЖІНОК ВПО

Актуальність даної роботи обумовлена збільшенням чисельності ВПО. Питання забезпечення соціального захисту ВПО вже протягом шести років залишається одним з найважливіших та найскладніших в українському суспільстві.

Військовий конфлікт в Україні спровокував значне погіршення якості життя мешканців Сходу України та Криму, переміщення великої кількості людей у нові умови проживання, що викликало багато проблем у нашому суспільстві.

Психологічні, соціальні, економічні проблеми ВПО постають в центрі уваги вітчизняних дослідників різних галузей соціогуманітарного знання (В. П. Антонюк, Н. В. Гузь, О. О. Іляшко, В. Дубровська, О. В. Залеська, О. А. Калашник, Л. Г. Ковальчук, В. М. Бондаровська, О. А. Возіянова, О. П. Григоренко, Т. В. Гуцаленко, І. О. Савенець, О. П. Лішик, Е. М. Бовкун Л. В. Щетініна та інші).

Одним з найскладніших завдань соціально-психологічного супроводу ВПО стало сприяння якнайшвидшій соціально-психологічній адаптації та інтеграції ВПО в суспільне життя громади. Психологи, фахівці соціальної роботи наголошують на типових труднощах в процесі адаптації: тривожність, закритість, марення надією на повернення до рідної домівки тощо. Узагальнюючи психологічні проблеми ВПО, В.В. Кердивар зазначає, що в більшості з них спостерігається високий рівень емоційного дискомфорту, агресія та переконання, що іншим живеться краще ніж їм [1]. Порушення в різних сферах психічного здоров'я, можуть призвести до проблем особистості загалом. О. П. Лішик, аналізуючи проблему соціального захисту ВПО, акцентує на необхідності психологічного супроводу саме дітей внутрішньо-переміщених осіб, адже для них наслідки психотравмуючої ситуації можуть

бути пролонгованими [2]. Зазначимо, що травматизація дітей позначається й на емоційному стані жінок. Саме на них лежить основний тягар по забезпеченню і вихованню дітей. Жінки з числа ВПО знаходяться також в більш уразливому економічному становищі. Навряд чи посприє душевному спокою, коли немає грошей заплатити за житло і несеш в ломбард останнє золото. З іншого боку психологічна стійкість – важлива умова для того, щоб інтегруватися в навколишнє оточення. І для чоловіків, і для жінок і для дітей в певний період дуже важливо «проговорити» свої психологічні проблеми [1]. Але жінкам, поки у всякому разі, це дається простіше. Чоловіки більш схильні замикатися в собі. Неопрацьовані з фахівцем сильні негативні емоції можуть в подальшому стати причиною посттравматичного стресового розладу.

Для психологічного благополуччя ВПО важливою є соціальна підтримка – інформаційна, емоційна, інструментальна, серед цих видів для збереження психологічного здоров'я найбільш важливими є неформальні контакти з родичами, друзями, близькими знайомими, тобто емоційна підтримка. Сприйняття території проживання як «своєї», переживання приналежності до соціальних структур, стабілізація емоційного стану виступають основними критеріями соціально-психологічної адаптації. Успішність соціальної адаптації ВПО залежить від ряду внутрішніх і зовнішніх факторів. До внутрішніх відноситься ступінь актуалізації потреби ВПО в позитивних соціальних зв'язках, самоактуалізації і самореалізації в діяльності. До зовнішніх – ступінь прийняття проблем ВПО з боку приймаючого суспільства і його здатність надавати необхідну в процесі адаптації особистості ВПО до нових умов життєдіяльності [3].

Таким чином, проблема оперативної психологічної допомоги жінкам ВПО є нагальною, а пошук дієвих та ефективних моделей роботи – необхідним.

Список використаних джерел

1. Кердивар, В. В. Аналіз передумов виникнення синдрому жертви в умовах вимушеного переселення в межах України. *Теорія і практика сучасної психології*. 2018. № 2. С. 203-206.
2. Лішик, О. П. Проблеми соціального захисту внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. Вип. 10. С. 86-89.
3. Титар І.О. Поняття та критерії адаптації й інтеграції внутрішньо переміщених осіб і умови скасування статусу переселенця. *Українській соціум*. 2016. №4 (59). С. 57–68

Гаршина А. В.,

студентка II курсу магістратури, гр. МСПДп-191

Науковий керівник – Філіпович В. М., канд. психол. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

АГРЕСИВНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Визначення різних підходів до опису агресії, виокремлення її структурних компонентів, а також аналіз різних видів і форм її вияву дає змогу виявити її соціальну природу і визначити її роль в життєдіяльності